КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
«31» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ

для студентів

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 «Соціологія»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	«Соціологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20__/20__
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Ольга БЕЗРУКОВА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2024

Розробники:
Ольга БЕЗРУКОВА, доктор соціологічних наук, доцент
Микола БОНДАРЕНКО, доктор філософії, асистент кафедри галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Зав. кафедри галузевої соціології
_____Ольга БЕЗРУКОВА
Протокол № 15 від «29. 08 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета дисципліни – формування цілісного розуміння теоретичних засад, сутності та специфіки функціонування політичної сфери суспільства, а також соціологічного дослідження діяльності та поведінки політичних суб'єктів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:
Для ефективного оволодіння знаннями, вміннями і навичками у сфері соціології політики є опанування студентами основ таких навчальних дисциплін як «Соціально-політичні студії», «Теорія та історія соціології».

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна скерована на формування навичок використання понятійного і методичного інструментарію соціологічної науки для аналізу політичних процесів та діяльності суб'єктів політики.

Навчальна дисципліна «Соціологія політики» підготовлена для студентів спеціальності «Соціологія», ОП «Соціологія» та спрямовує студентів до аналізу політики з позицій соціальних основ політичної сфери, розуміння соціальних детермінант таких проблем як влада, держава, конфлікти тощо. Студенти ознайомляться із основними західними концепціями розуміння політики, а також оволодіють інструментарієм прикладного соціологічного аналізу вивчення діяльності суб'єктів політики.

4. Завдання (навчальні цілі):
- Засвоєння основних понять і структури даної галузі соціологічного знання;
- Вивчення методологічних засад соціології політики;
- Формування аналітичних уявлень про політику;
- Розкриття значень основних понять дисципліни: влада, демократизація, інтереси, електоральна поведінка, політична свідомість, маніпуляції тощо;
- Висвітлення напрямків сучасного теоретизування у цій дисципліні;

Що спрямовано на формування наступних **компетентностей:**
- ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.
- СК02.Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.
- СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.
- СК12. Вміння використовувати сучасні технології проведення досліджень, збору та аналізу соціальних даних;

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Мати знання про соціологічні поняття, концепції, теорії політики та методи для аналізу й інтерпретації політичних явищ і процесів, соціальних проблем та конфліктів в Україні та світі у їхньому сучасному та/або історичному контексті.	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усні доповіді, індивідуальне завдання	15
1.2	Вміти самостійно шукати та критично аналізувати та узагальнювати політичну інформацію з різних джерел	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Індивідуальне завдання	20
2.1	Вміти готувати та здійснювати презентацію результатів досліджень	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота, усні доповіді, індивідуальне завдання	30
2.2	Вміти використовувати теоретичні та емпіричні знання щодо вивчення ефективності політичних рішень для різних соціальних груп	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Контрольна робота	35

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	2.1	2.2
ПРН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності			+	+
ПРН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі		+		+
ПРН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач	+		+	
ПРН 16. Обґрунтовувати вибір методів і методик соціологічного дослідження для розв'язання актуальних соціальних проблем		+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:
1. контрольна робота 1 (тест): РН 1.1, 1.2 — **10 балів/ 5 балів**.
2. контрольна робота 2 (тест): РН 2.1., 2.2 — **10 балів/ 5 балів**.
3. Індивідуальне завдання 1 (рецензія) РН 1.1, 1.2 – **10 балів/ 5 балів**
4. Індивідуальне завдання 2 (презентація «Основні моделі електоральної поведінки») РН 2.1, 2.2 – **10 балів/ 5 балів**.
5. Індивідуальне завдання 3 (есе на тему: «Основні канали політичної комунікації під час виборчої кампанії») РН 1.1, 1.2 – **10 балів/ 8 балів**.
6. Оцінювання роботи під час практичних занять РН 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 – **10 балів/ 8 балів**

- підсумкове оцінювання – іспит РН 2.1., 2.2

- умови допуску до підсумкового іспиту: для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж ***критично-розрахунковий мінімум – 36 балів*** для одержання допуску до іспиту обов'язковим є складання контрольних робіт.

7.2 Організація оцінювання:
1. Оцінювання роботи під час практичних занять з тем 1-14: РН 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 — протягом навчального семестру.
2. Індивідуальне завдання 1 (рецензія): РН 1.1,1.2 – після Теми 2.
3. Контрольна робота 1 з тем 1-7 (тест): РН 1.1, 1.2 — після Теми 7.
4. Індивідуальне завдання 2 (презентація «Основні моделі електоральної поведінки») РН 2.1, 2.2 – після Теми 7.
5. Індивідуальне завдання 3 (есе на тему: «Основні канали політичної комунікації під час виборчої кампанії») РН 1.1,1.2 — після Теми 13.
6. Контрольна робота 2 з тем 8-14 (тест): РН 2.1, 2.2 — після Теми 14

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

Тема	В тому числі		Самостійна робота
	Лекції	Практичні заняття	
1. Соціологія політики: предмет, структура, функції	2	2	4
2. Політичний простір крізь призму соціології: політична система та поле політики	2	2	4
3. Соціально-політична структура. Соціально-політичні інститути: сутність та різновиди		2	6
4. Політика і влада. Політичні партії, громадські організації і рухи	2	2	4
5. Політичні партії, громадські організації і рухи	2	2	4
6. Політична соціалізація населення		2	6
7. Політична поведінка та електоральна участь		2	6
Контрольна робота 1.		2	6
8. Політична культура та політичні ідеології	2	2	4
9. Процеси демократизації в сучасному українському суспільстві		2	6
10. Політичні еліти та лідерство		2	6
11. Політична конкуренція. Виборчий процес	2	2	4
12. Соціальне незадоволення і протестна поведінка		2	4
13. Політична комунікація та маніпулятивні технології	2	2	4
14. Спеціальні соціологічні методи дослідження політики	2	2	4
Контрольна робота 2.		2	
Всього	**16**	**32**	**72**

Загальний обсяг – 120 годин, в тому числі:
Лекції – 16 годин
Практичні заняття – 32 годин
Самостійна робота – 72 годин

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Дембіцький С. Політична культура українського суспільства: тенденції розвитку в умовах новітніх викликів. К.:Ін-т соціології НАН України, 2019. -196с.
2. Основи політичної соціології : навчальний посібник для студентів соціогуманітарних спеціальностей / М. А. Безносов, Т. М. Дублікаш. А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 252 с
3. Фісун О. Політико-режимна трансформація України та дилеми пострадянського неопатримоніалізму: гегемонія, картель чи консенсус еліт? // Вісник Харківського

національного університету ім. В.Н. Каразіна. Питання політології. – 2002. – №555. - С.42-51.
4. Democratization. Christian W. Haerpfer Patrick Bernhagen Ronald F. Inglehart Christian Welzel. – Oxford Uni Press, 2018. – 472p (Розділ -9, 12, 13, 14, 20)
5. Seymour Martin Lipset Political Man. The social bases of politics.. Doubleday, New York, 1960. 432 pp. (p.21-39; p.179-279; p. 285-344)

Додаткова:

1. Боровський О.О., Бондаренко М.В. Емпірична фіксація політичної мімікрії// Релігія та Суспільство.- Міжнародний часопис. - Чернівці:Черн. нац. ун-т, 2017.-№1.- С.81-91.
2. Вишняк О.І. Електоральна соціологія: історія, теорія, методи . - К.: Інститут соціології НАН України, 2000. - 309 с.
3. Соціологія політики: Підручник: у 2-х частинах. / За ред. В.А. Полторака, О.В. Петрова, А.В. Толстоухова. – К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2011.
4. Хантігтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. К.: Наш Формат, 2019. – 448с. (Розділ 5. Революція і політичний порядок).
5. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. Посібник. – Львів: Тріада плюс,2004. – 528 с.
6. Beus J.de. Audience Democracy: An Emerging Pattern in Postmodern Political Communication / Jos de Beus // Political Communication in Postmodern Democracy Challenging the Primacy of Politics / [edited by Kees Brants, Katrin Voltmer]. – Palgrave Macmillan, 2011. – P. 19–38.
7. Farrell D. Campaign Strategies and Tactics / D. Farrell. - CA : Sage, 1996. - 270 p.
8. Norris P. A virtuous circle: Political communications in postindustrial societies / Pippa Norris. - New York : Cambridge university press, 2000. - 368 p.